

בס"ד



פרשת נח

על פי שיעורו של הגאון רבי בן ציון מוצפי



תוכן העניינים

3	הפסוקים
3	פתיחה בחיור
3	למה כתוב "נח" פעמיים?
4	"אִישׁ צָדִיק תָּמִים הָיָה בְּדַרְתּוֹ"
4	למה "בדורותיו" - ולמה נח נספר פעמיים?
4	למה נח לא ביקש רחמים על דורו?
5	נח והיין
6	למה שמו נח?
6	שושלת נח: חנוך ומתושלח
7	נעמה, למך ושתי נשיו
8	דור המבול
8	"כִּי הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ"
8	מידות התיבה
9	המבול ומספר 15
10	היציאה מהתיבה: העורב והיונה
11	"וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לֵּעַת עֶרֶב"
11	"וידע כי כלו המים"
11	"וַיֵּטֶע כָּרֶם"
12	קללת כנען ושכר שם ויפת

לעילוי נשמת אהובינו

אפרים שמעון אריאל ז"ל

בן עוזיהו מרדכי וסיגל שיחיו חיים טובים וארוכים



הפסוקים

ט אלה תולדת נח: נח איש צדיק תמים היה בדרתיו, את־האלקים התהלך־נח. י ויולד נח שלשה בנים: את־שם, את־חם ואת־יפת. יא ותשחת הארץ לפני האלקים, ותמלא הארץ חמס. יב וירא אלקים את־הארץ, והנה נשחתה: כִּי־השחית כל־בשר את־דרכו על־הארץ. יג ויאמר אלקים לנח: קץ כל־בשר בא לפני, כִּי־מלאה הארץ חמס מפניהם; והנני משחיתם את־הארץ. יד עשה לך תבת עצי־גפר, קנים תעשה את־התבה, וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר. טו וזה אשר תעשה אתה: שלש מאות אמה ארך התבה, חמשים אמה רחבה, ושלשים אמה קומתה. טז צהר תעשה לתבה, ואל־אמה תכלנה מלמעלה, ופתח התבה בצדה תשים; תחתים שנים ושלשים תעשה. יז ואני, הנני מביא את־המבול מים על־הארץ, לשחת כל־בשר אשר־בו רוח חיים מתחת השמים; כל אשר־בארץ יגוע. יח והקמתי את־בריתי אתך; ובאת אל־התבה, אתה ובניך ואשתך ונשי־בניך אתך. יט ומכל־החיי מכל־בשר שנים מכל תביא אל־התבה, להחית אתך; זכר ונקבה יהיו. כ מהעוף למינהו ומן־הבהמה למינה, מכל רמש האדמה למינהו, שנים מכל יבאו אליך להחיות. כא ואתה קח־לך מכל־מאכל אשר יאכל, ואספת אליך; והיה לך ולחם לאכלה. כב ויעש נח: ככל אשר צוה אתו אלקים, כן עשה.

פתיחה בחיור

בשביל הבדיחותא, היה מעשה בבחור שלא התחתן הרבה זמן. הוא שלח הזמנות ואמר שהוא מתחתן בפרשת נח. אמרו לו: "איך תתחתן?" אמר: "נח נח, נעשה חובות, נעשה חתונה." והנה עברה פרשת נח, והוא לא התחתן. שאלו אותו: "מה קרה?" ענה להם: "פרשת לך לך - לא חובות, לא חתונה."

למה כתוב "נח" פעמיים?

רבינו בחיי כותב: יש מדרגה שאדם הוא **צדיק**, ויש מדרגה שהוא **תמים**, שזה יותר מצדיק. צדיק עושה לפי הצדק והיושר. ויש מי שעושה יותר מהצדק והיושר, ואף בלבו עובד את השם - זה "תמים". אצל נח היה כתוב גם "את־האלקים התהלך־נח", וזה יותר מתמים: זה כבר דבוק בקב"ה.

הזהר הקדוש מסביר מדוע אמר הכתוב "נח" פעמיים: **לצדיק יש חלק בעולם הזה וחלק בעולם הבא**. כל צדיק וצדיק יש לו נשמה למעלה ונשמה למטה. אדם מתהלך כאן בבית הכנסת, ונשמתו יושבת למעלה בגן עדן ועוסקת בתורה. הרי הוא יושב כאן - אז מה פירוש "נשמתו לומדת בגן עדן תורה"? נשמה היא דבר רוחני, והיא לא יכולה להיעקר ממקומה. המקום של הנשמה הוא למעלה, בעץ החיים: "ראה עץ החיים בתוך הגן". אז עם איזו נשמה אתה הולך כאן? עם חלק ממנה. יש קו של אור, ומכאן אתה משדר לנשמה שלמעלה. כאילו לצדיק יש שתי נשמות: אתה רואה אותו כאן, ואתה רואה אותו שם.

כמו אצל יעקב אבינו, שראה "סלם מצב ארצה... והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו". המדרש מפרש כמה פירושים: מה זה "בו"? בו - בסולם. ובו - ביעקב. המלאכים היו עולים למעלה ורואים את דמות



יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד, ויורדים למטה ורואים אותו למטה. איך זה ייתכן? ככה זה אצל הצדיקים: דיוקנו למעלה ודיוקנו למטה. אלו דברי הזוהר.

"איש צדיק תמים ה'ה בדרתיו"

צדיק - עוד בצעירותו. יש כאלה שבצעירותם עושים כל מיני שטויות, ואחר כך כשהם מתבגרים הם מקבלים שכל ובאים לבית המדרש. נח היה צדיק מצעירותו.

תמים - שלם בכל המצוות. יש מי שעושה מצוות ושלם רק בחלק מהן: חזק במצוות מסוימות וחלש במצוות אחרות. נח היה שלם בכל המצוות, מתחילתן ועד סופן.

מה זה "בדורותיו"? בכל המצוות היה שלם, גם כשהיה הולך ברחוב.

סיפור: הגאון מוילנא והמגיד מדובנא

מעשה היה בגאון רבי אליהו מוילנא. פעם אחת הוא פגש את רבי יעקב מקרנץ, המגיד מדובנא. אמר לו הגאון: "לכולם אתה אומר מוסר, ולמה לי לא?" ענה לו: "חס ושלום, אתה גדול הדור! איך אגיד לך מוסר?" ענה לו הגאון מוילנא: "אבל אין אדם שלא צריך מוסר." רבי יעקב שתק. אמר לו הגאון: "בבקשה ממך, תגיד לי מוסר."

אמר לו המגיד: "לא חכמה להיות הגאון מוילנא בבית. החכמה היא שתהיה הגאון מוילנא בתחנה המרכזית של פראג - שם, כשתלך בין הגויים, תהיה סוחר ואיש עסקים, ותישאר באותה מדרגה רוחנית." שמע זאת הגאון ופרץ בבכי. ענה לו: "כמה אתה צודק!"

לכן אמר הכתוב "בדורותיו": נח היה חי בדורות של רשעים, ובכל זאת נשאר צדיק.

למה "בדורותיו" - ולמה נח נספר פעמיים?

למה כתוב "בדורותיו", ולמה לו דורות? כי **נח נספר פעמיים**: בדור שלפני המבול ובדור שאחרי המבול. 26 דורות יש מאדם הראשון עד משה רבינו: 10 דורות מאדם הראשון עד נח, 10 דורות מנח עד אברהם אבינו, ומאברהם אבינו עד משה 6 דורות. המדרש אומר שנח נספר פעמיים - פעם לפני המבול ופעם אחרי המבול.

כמה זה דור? היה מקובל 20 שנה, עד שנהיה אבא בגיל 20. אל תסתכל על מה שקורה היום - היום יש מפונקים. יש אומרים שדור הוא 40 שנה; מניין ראינו? מדור המדבר. בזמן נח בוודאי שדור היה יותר ארוך.

נח היה בן 600 שנה כשהיה המבול, ובשנת 600 לחייו נפתחו ארובות השמיים. הזוהר הקדוש אומר שבשנת 600 של האלף השישי יפתחו מעיינות החכמה בעולם כולו. זה היה לפני כ-175 שנים. לצערנו, את זה לקחה הסטרא אחרא: רדיו, רכבת, טלפון, טלגרף, וכל מוצרי החשמל והאלקטרוניקה.

למה נח לא ביקש רחמים על דורו?



רבינו האר"י אומר: מה פירוש "איש צדיק תמים היה"? נח היה נשמת משה רבינו עליו השלום. דרשו את נח לגנאי, על שלא ביקש רחמים על דורו. רבינו האר"י אומר שאם היה מבקש על דורו, היה נספה יחד איתם. למה? כך מביא גם רבי אליעזר פאפו בספרו "חסד לאלפים":

אם חכם מבקש על רשע שיחזור בתשובה, או מבקש על רשע שיהיה בריא ושתהיה לו פרנסה, והרשע לא חוזר בתשובה - הקב"ה גובה מהצדיק את העוונות של הרשע. מדוע? מפני שהצדיק מבקש רחמים על הרשע מבלי להתנות איתו שיחזור בתשובה, ולכן הרשע ממשיך לעשות עוונות.

למה הקב"ה מביא צרה על הרשע? כי הוא עושה עוונות. והצדיק אומר: "יש לי פטנט. אני אבקש רחמים עליך, ואתה תהיה בריא בלי לחזור בתשובה." אז הרשע סומך על כך שיש לו צדיק שמתפלל עליו. הוא לוקח אותו לקברי צדיקים, דואג לו ל-1-800 וכו'. והנה אחרי כמה שנים הרשע הזה ממשיך לעשות עוונות, ומה עושה הקב"ה? לוקח קודם כל את הצדיק, ואחר כך אין לרשע מי שיגן עליו - ואז לוקח את הרשע.

לכן צריך להיזהר: כשבא צדיק להתפלל על רשע, קודם כל הוא צריך להגיד לו שיחזור בתשובה. אם לא יחזור בתשובה, על מה יבקש עליו רחמים? אתה חס על גופו ואתה לא חס על נשמתו? מה יותר חשוב? הנשמה יותר מהגוף. הגמרא אמרה: "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" - מי שמזיק לנשמה, זה יותר ממי שמזיק לגוף.

נח ידע שאם יבקש רחמים על גופם, הם לא ישובו בתשובה. ואם נח היה נספה, לא היה עולם. כולנו בני נח - אפילו הגויים, להבדיל, נקראים "בני נח".

משה רבינו - נשמת נח. כשבא משה רבינו עליו השלום, שהיה נשמת נח, הוא אמר: "אם מִצְאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ" - חן, אותיות נח. "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם, וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסַּפְרְךָ." "מחני נא" - אותיות "מנח אני", דרשו רבותינו. למה אני מוסר את נפשי כל כך עליהם? כי נח לא היה יכול למסור את נפשו עליהם, כי הם היו רשעים. אבל אני עכשיו מבקש שתרחם עליהם. לכן משה מסר את נפשו עליהם.

נח והיין

הגמרא במסכת שבת (קל"ט) אומרת שאצל יוסף הצדיק כתוב "וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ": כשבאו אחיו אצל יוסף, הוא שתה איתם יין. אומרת הגמרא שכל אותן שנים שלא היה יוסף עם אביו, הוא לא שתה יין. אז איך קידש? קידש על הלחם. כשבאו האחים, ידע שזה סימן מהשמיים שהוא חוזר לראות את אביו - ואז שתה יין איתם.

גם כאן, נח: כל אותם 120 שנה היה מוכיח את דורו ואומר להם: שובו בתשובה. והם לא שבים. הוא היה לוקח את העצים של התיבה למרכז העיר ובונה את התיבה. שואלים אותו: "מה זה?" והוא אומר: "יהיה מבול עוד 120 שנה." היו צוחקים עליו. אמר להם: "הקב"ה יפתח את ארובות השמיים." היו עונים לו: "מה הוא יעשה? אנחנו מכירים את השמות של כל השרים. יביא עלינו אש - שר האש בידינו, נשביע אותו שלא יביא את האש. יביא עלינו מים - שר המים בידינו, נשביע אותו שלא יביא עלינו מים."



כל אותן שנים נח לא שתי יין, ובמבול בוודאי לא שתי יין: זו שעת צער, שעת אסון, ואסור לשתות. אחרי 12 חודש, כשיצא מהתיבה, נטע כרם. באותו יום הכרם הוציא ענבים, באותו יום סחט את הענבים, באותו יום נעשה יין, ובאותו יום שתי והשתכר. למה שתי? חשב שעכשיו מגיע לו לשתות, אחרי 120 שנה ואחרי עוד שנה של המבול: "עכשיו אשתה." אבל בכל זאת יצא לו לא לטובה.

לכן צריך להיזהר: "וכל שוגה בו לא יחכם". לא להימשך אחרי היין כלל ועיקר.

למה שמו נח?

מדרש אבכיר (שם המדרש הזה אינו ידוע. מצאו מדרש בכתב יד ישן נושן, וכל קטע בו מסתיים ב"אמן במהרה בימינו, כן יהי רצון" - ראשי תיבות אבכיר) אומר: למה שמו נח? עד נח לא נולדו בני אדם עם חילוק אצבעות. רצה לכתוב - לא יכול; רצה להחזיק כלי עבודה - לא יכול, כי האצבעות היו מחוברות. כשנח נולד, הוא נולד עם חילוק אצבעות. אז כבר היה נוח יותר לעבוד, ולכן קראו לו נח על שם זה.

הסבר אחר: אמר אדם הראשון: מי שייוולד אחריי ויהיה מהול, תדעו שהוא תיקן את חטא עץ הדעת. נח הוא הראשון שנולד מהול מאישה. יעקב נולד מהול, משה רבינו נולד מהול, וגם דוד המלך נולד מהול. יש אומרים שגם בלעם הרשע ("שם רשעים ירקב") נולד מהול.

שושלת נח: חנוך ומתושלח

אבי סבו של נח היה חנוך, ומתושלח הוא סבא שלו. השושלת: **אדם, שת, אנוש, קינן, מהללאל, ירד, חנוך, מתושלח, למך, נח.**

חנוך היה קדוש. הגמרא אומרת שתופר מנעלים היה, ועל כל תפירה ותפירה היה אומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" - הוא היה מייחד ייחודים. הוא נסתר 3 ימים כדי שהם ישובו בתשובה, והם לא שבו. איך הלך מהעולם? "וַאֲיָנֹנִי כִי לָקַח אֶתְּנוּ אֱלֹקִים". איך? באה מרכבת אש עם סוסי אש מהשמיים ולקחה אותו, ושמונה מאות אלף מלאכים איתו. העלו אותו למרום, והוא נעשה שר בצבא של מעלה. הוא היה צעיר, בן 365 שנה. חנוך לא מת: הקב"ה לקח אותו ושם אותו שר בצבא של מעלה, ממונה על כל המלאכים, והוא שולט בכל ימי השבוע. שמו **מטטרון**.

אסור להזכיר את שמו. כך הביא רבינו האר"י בספר "שער הפסוקים" בפרשת שמות. אם אתה רוצה להזכיר אותו, תגיד בראשי תיבות: מ"ט. יש לו 6 אותיות בשמו, וכל אות שולטת ביום אחד מימות השבוע. בשבת הוא שולט. מה הוא עושה כל השבוע? מעלה את התפילות שלנו למעלה ומוריד את השפע לכאן.

ואז בשבת אנו אומרים "רצה והחליצנו" - תחלוץ אותנו ממ"ט, כי השכינה הקדושה בעצמה לוקחת את התפילות. לכן בליל שבת אומרים "מַזְמֹר לַדָּוִד, ה' רָעִי לֹא אֶחָסֵר; בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי, עַל מִי מְנַחֹת יִנְהַלֵּנִי": עד עכשיו, בימי החול, הרועה שלנו היה מ"ט.

"המעבר יבוק" כותב: כל שפע שבא על ידי מלאך - המלאך בודק אם מגיע או לא מגיע, ומשלם לפי השעות, היגיעה, הדקות, הצורך והעניין. אבל שכר שבא מאת השם יתברך - השם נותן בעין יפה, כך



אומרת הגמרא. אז איך נעשה שיבוא השכר מהקב"ה? רבי אברהם דמודינא, תלמיד הרמ"א מפאנו, שחי לפני 400 שנה, כותב: **מי שעובד מיראה, שכרו על ידי המלאכים. אבל מי שעובד מאהבת השם, שכרו מהקב"ה - ואז השכר שלו פי כמה וכמה.**

מתושלח, בנו של חנוך, היה צדיק והאריך ימים. כשיש איזה דבר ישן אומרים: "זה מזמן מתושלח". למה? הפסוק אומר "וַיְהִי כִּלְיָמִי מִתּוֹשֶׁלַח תִּשָּׁע וְנָשִׁים נָשָׁה וְתִשָּׁע מְאוֹת שָׁנָה" - 969 שנים חי מתושלח, הכי הרבה שנים. אחרי שהסתיימו ימי האבל על מתושלח, הביא הקב"ה את המבול. בתחילה הביא עליהם גשם, אולי יחזרו בתשובה. הם לא חזרו בתשובה.

סיפור: אסתהר, בתו של חנוך

מה היה אז? באו שני מלאכים מהרקיע ואמרו לקב"ה: "אמרנו לך שהאדם יחטא!" מה עשה הקב"ה? הוריד אותם למטה. הם פגשו את בתו של חנוך, ושמה אסתהר, ורצו לעשות איתה עבירה. אמרה להם: "בסדר, אני מסכימה, אבל תגלו לי את השם המפורש". הם גילו לה. היא מיד עפה ועלתה לרקיע, וישבה על יד כסא הכבוד. הגיעה לקב"ה. "מה את עושה פה?" - והמלאכים רצו לשרוף אותה, בת אדם.

אמרה לו: "ריבונו של עולם, לא טוב לי. מלאכים ירדו מאצלך עכשיו וחוטאים: 'וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹקִים אֶת-בָּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה, וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ'. לא טוב לי בעולם הזה." לקח אותה הקב"ה וקבע אותה במזל קימה בגלגל הירח, ושם היא מאירה. אז יש מלאכית נקבה, ושמה אסתהר - ובפרסית אסתהר היא ירח.

נעמה, למך ושתי נשיו

נעמה, אשתו של נח, בתו של חנוך, הייתה צדקת. היא הייתה מבוגרת ממנו, ומעשיה היו נעימים. הייתה נעמה אחרת, אימם של שדים: היא התחתנה עם אחד השדים שירדו מלמעלה וילדה שדים בעולם. אחות תובל קין היא נעמה. היא הייתה מנגנת לעבודה זרה. הנגן הראשון בעולם - תובל קין.

למך לקח שתי נשים: שם האחת עדה ושם השנייה צילה. יש מי שנושא אישה לשם שמיים, ויש מי שנושא אישה לא לשם שמיים. עדה ילדה את יובל, "אָבִי כָל תִּפְשׁ כְּנֹר וְעֹגֶב": הוא היה מנגן בכינור ועוגב ומשמח אנשים.

"וַיֵּצֵא גַם הוּא יִלְדָּה" - למה "גם"? הם היו לוקחים שתי נשים: אחת שתלד, שתנקה ותבשל, והשנייה "ייצוגית". תפקיד האישה הייצוגית היה ללכת עם בעלה, וכדי שלא תביא בנים ותפגום ביופיה, היא שתתה "כוס של עקרים" (יין מתובל בתבלינים שגורם לכך שהאישה לא יכולה ללדת). צילה הייתה האישה הייצוגית של למך. היא שתתה את כוס העקרים ובטעות נכנסה להיריון. לכן אצל הספרדים לא נותנים את השם צילה.

צילה ילדה את תובל קין, אבי "לֹטֶשׁ כָּל חֶרֶשׁ נְחֹשֶׁת וּבְרָזָל" - היצרן הראשון בעולם של כלי נשק. למה? כיוון שבעלה לקח אותה לשם יופי, לא לשם שמיים. לכן התוצאה הייתה לא טובה.





דור המבול

דור המבול מרד בקב"ה. היה יורד להם גשם אחת לארבעים שנה וממלא את כל המעיינות. כשהיו רוצים מים, והיה להם צנן בגינה, היו עוקרים את הצנן והיה יוצא מעיין של מים.

סיפור: התינוק ואשמדאי

התינוק שנולד היה כבר הולך, ואימו אומרת לו: "לך לחדר השני, תביא לי את המספריים כדי שאגזור לך את חבל הטבור." בדרך היה פוגש את אשמדאי ואת הילדים של אשמדאי, שבאו כדי להרוג אותו. אז התינוק היה אומר להם: "אם לא הייתי קשור לחבל הטבור של אמא שלי, את העיניים הייתי מוציא לכם." ראו שהם חזקים כל כך - ולכן לא פחדו מהקב"ה.

"כִּי הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דֶּרֶכָּו עַל־הָאָרֶץ"

הגמרא אומרת: כאשר בני האדם מתקלקלים, גם החיות מתקלקלות, ואפילו האילנות היו מוציאים מין אחר. יש היום עצים ננסים. אמר לי משהו שהעץ שלו הוציא 3 מיני פירות. מה לברך עליהם? "דיין האמת". הוציא לו גם שזיף, גם משמש וגם אפרסק - מפני שזה עץ ממזר, בן בנו של ממזר.

אמר לי אחד שעובד בגן החיות התנ"כי: עשו מחקר. היה שם קן של נשרים. הנשרים הם אכזרים; הם גדלו וגירשו אותם מהקן, שלא יקחו להם את הנשים. אז הלכו ובנו להם קן נפרד. הביאו להם ביצים של נשרים, אבל מפלסטיק, והזכרים היו דוגרים על הביצים. כמו מצעד התועבה.

בעקבות משיח, כל הנשמות של דור המבול יבואו בדורנו ויעשו אותן השחתות שדור המבול היה עושה: כל הדרכים המקולקלות להשחית את הארץ. עד שהאדמה - היו זורעים אותה חיטים והיא הייתה מוציאה עדשים.



מידות התיבה

לכן אמר הקב"ה לעשות תיבה. התורה מתארת את גודל התיבה. ה"כלי יקר" שואל: מדוע התורה מאריכה ומתארת את מידות התיבה? 300 כפול 50, יוצא 1500. אחר כך כפול 30 שוב, 45000.



פרידה מתשרי ולקראת חשוון

אנחנו נפרדים מהחודש היקר כל כך, חודש תשרי. קשה להיפרד ממנו. כשיוצא ראש חודש בשבת, צריך להוסיף עוד סוג של אוכל לכבוד ראש חודש, כמו הקרבנות: היה קרבן של שבת וקרבן של ראש חודש. כשיוצא ראש חודש בשבת, לא לשכוח לומר "יעלה ויבוא" וגם "רצה והחליצנו" בברכת המזון של הסעודה.

ב-ז' במרחשוון אומרים "ברך עלינו" ומבקשים על הגשמים. 14 יום אחרי שמחת תורה מתחילים לבקש על הגשמים. בעזרת השם יהיו לנו גשמי ברכה, טובה ונדבה, חיים טובים. גשם מורה שפע, מורה חיים, מורה הצלחה, מורה ברכה - חיבור של השמיים עם הארץ. אין דבר גדול מזה. בעזרת השם יהיה לנו שפע גדול.

המבול ומספר 15

ב-י"ז בחשוון נבקעו התהומות וארובות השמיים נפתחו - אז היה המבול. המבול נמשך 150 יום, ואחר כך כוסו כל ראשי ההרים, 15 אמה מלמעלה - 15 אמות מעל ההרים הגבוהים.

מה הסיבה שהתורה מאריכה ומתארת? ה"כלי יקר" - הרב לונץ עליו השלום, איש קדוש היה - כותב שאצל חיזקיהו היה כך. חיזקיהו המלך לא נשא אישה, כי ראה ברוח הקודש שיבואו לו בנים שיהיו עובדי עבודה זרה. אמר: יותר טוב לא להביא ילדים, מאשר להביא ילדים שיכעיסו את הבורא.

סיפור: חיזקיהו ושמחת בית השואבה

חיזקיה חלה. לפני כן, מי שהיה חולה היה מת. מי היה הראשון שחלה? יעקב אבינו: "וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף: הִנֵּה אֲבִיךָ חָלָה". בא יעקב אבינו ואמר לקב"ה: "אין זה דרך ארץ שאדם הולך בדרך, נופל ומת. אין זה דרך ארץ שאדם יושב בביתו ובאמצע הסעודה מת, או יושב לומד תורה ובאמצע הלימוד מת." שאל אותו הקב"ה: "מה אתה רוצה שאעשה?" אמר: "תן לו לסבול קצת, שיחלה יום, יומיים, שלושה, וכך האדם יתכונן, בני ביתו גם יכינו את עצמם, והוא ילך לעולמו." ענה לו הקב"ה: "ממך אני מתחיל."

הגמרא אומרת שמי שחולה ומתעטש - זה סימן טוב, סימן שמבריא. נוהגים שהמתעטש אומר: "לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'" (אבל לא בתוך התפילה, שלא יהיה הפסק).

חיזקיה חלה. בא ישעיה אליו ואמר לו: "כִּי מֵת אֶתָּה וְלֹא תִחְיֶה". שואלת הגמרא: אם מת הוא, בוודאי לא יחיה - אז מה העניין? מת בעולם הזה ולא יחיה לעולם הבא - מידה כנגד מידה. אמר לו ישעיהו: "למה אתה מתעסק בנסתרות השם יתברך? במה שאתה מצווה - תעשה, והקב"ה יגמור לטובה." אמר לו: "טוב", וחזר בתשובה. אמר לו: "תן לי את בתך. אתה צדיק ואני מזרע דוד המלך, אז יהיו לי בנים צדיקים." אמר לו: "בסדר", ונתן לו את בתו. ישעיה רק יצא מאצל חיזקיה, והתגלה לו הקב"ה ואמר: "לך תגיד לחזקיה שאני מוסיף לו 15 שנים."

מה הקשר של 15? במסכת סוכה נאמר: מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו. רבן שמעון בן גמליאל היה לוקח 8 אבוקות של אש, זורק אותן באוויר ומחליף ביניהן מבלי שיפלו. הרב שמואל היה לוקח 8 כוסות יין וזורק לאוויר, והן לא נוגעות זו בזו. רבי לוי היה זורק 8 סכינים, וכל סכין לא נגע בשנייה. אביי, 400 שנה אחריהם, לא היה יכול לא לפידים, לא כוסות יין ולא סכינים -



הוא היה זורק ביצים, והן לא היו נוגעות זו בזו. כולם היו באים לראות, והכהנים היו מבעירים אש והייתה שמחה גדולה. הקב"ה שמח, השכינה שמחה ועם ישראל שמחים.

"ותיקון גדול עשו שם" - מה התיקון הגדול? הנשים היו באות, והיה צריך לעשות הפרדה: נשים לבד וגברים לבד. היו 15 מעלות (מדרגות) בבית המקדש; על כל מזמור שחיבר דוד המלך היו יורדים המים מעלה אחת. בהפרדה, הנשים היו למטה, והגברים מלמעלה היו רואים את הנשים (אף שהנשים היו צנועות, לא עם עקבים ולא עם פיאות). ואז תיקנו שעזרת נשים תהיה למעלה ועזרת גברים תהיה למטה.

אומר הכלי יקר, 15 מדרגות היו באמצע, איש ואישה שזכו שם י'ה ביניהם. לכן, גם חזקיה המלך שנשא אישה הוסיפו לו 15 שנים. בא המבול 150 יום, התיבה 15000 אמות, וגם ההרים כוסו 15 אמה מלמעלה כוסו כל ראשי ההרים.



היציאה מהתיבה: העורב והיונה

כשיצא נח מהתיבה, שלח בהתחלה את העורב. התיבה קלטה רק בעלי חיים שלא קלקלו. 750,000 איש רצו להפוך את התיבה. כל החיות הרגישו שעומד לקרות משהו - החיות מרגישות ראשונות. גם כשיש רעידת אדמה, החיות יודעות ראשונות: הנחשים יוצאים החוצה יום קודם. גם בספינה שיש סערה בים, העכברים יוצאים ממחסני האניה ומתחילים לשוטט על הסיפון - כך יודעים שעומד לקרות משהו בים. אם יש לך תוכי בבית, חצי שעה קודם הוא צועק. הם רואים מה שאנחנו לא רואים; יש מזיקים שמודיעים להם - הם רואים אותם ואנחנו לא.

הקב"ה גירש את כולם, סגר את דלת התיבה והציל את נח. **שלושה קלקלו בתיבה: חם ואשתו, הכלב והעורב.** לכן נהיו שחורים, "שחורים כעורב". לכן אומרים "עורבא פרח": כמו העורב ששלח נח ולא נתן תשובה, כך גם איש פלוני לא עשה שום דבר.

החיד"א מביא את "פרקי דרבי אליעזר", שכתב שהעורב מצא נבלה והביא אותה. נבלה אחת מצא העורב והביא אותה לאכול - רשע! יש לו אוכל טרי בתיבה, והוא בא ומביא נבלה. זה ההסבר ל"וַיֵּצֵא יְצוֹא וְשׁוּב".

העורב הוא היצר הרע והיונה היא היצר הטוב. שלח נח את היונה, וגם היא חזרה מיד, כי עדיין היו מים: "וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ".

אומר הזוהר הקדוש זה רמז לחורבן הבית. פעמיים נח שלח את היונה. אומר הזוהר הקדוש, פעמיים הקב"ה שלח את השכינה, בבית ראשון ובבית שני. את הבית הראשון החריב הקב"ה ואז "וישלח את היונה מאיתו" זו השכינה "לראות הכלו המים", אילו אומות העולם, "המים הזדונים". "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה ותשוב אליו אל התיבה". אז חזרה לבית המקדש "כי מים על פני כל הארץ". ואז



הקב"ה, "וישלח ידו ויקחיה". חיכה הקב"ה עוד 420 שנה ואז "ויוסף שלח את היונה מן התיבה." גרש את השכינה ועד היום לא חזרה. הר הבית לא בידנו.

"וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לֵּעֵת עֶרֶב"

זה עכשיו. הגיע הזמן. "וְהָיָה עֲלֶיהָ זֵית טָרֶף בְּפִיָּהּ" - מה זה זית? זו התורה, שנמשלה לזית: "שמן זית זך כְּתִית לְמָאֹר". "וידע נח כי כלו המים מעל הארץ" - אחרי הגאולה שתבוא לא יהיה עוד חורבן ולא תהיה עוד גלות. כך אומר הזוהר הקדוש.

היעב"ץ כותב שזה היה בשבת. למה היונה חזרה לעת ערב? כי היא חיכתה שיצאו הכוכבים. מלמד שאין יונה מחללת שבת. ואם ראית יונה שמחללת שבת - זו יונה מזויפת, אמריקאית.

אומר הרדב"ז: "אני הייתי במצרים, ושם בים יש דגים. יש דג אחד שומר שבת: בשבת הוא מסתובב סביב הקן שלו ארבע אמות, 2 מטרים, ולא זז משם. שאר השבוע הוא מסתובב במרחבים."

מאיפה היה ליונה עץ זית? הרי הכול היה חורבן. מלמד שהיונה נסעה לארץ ישראל. התיבה הייתה על הרי הררט - הרי החושך, באזור כורדיסטן. היום מצאו על גבול טורקיה-כורדיסטן שרידים של התיבה.

למה הזית נשאר? המדרש אומר שכל העצים קלקלו, חוץ מהזית. הזית לא מקבל הרכבה.

"וידע כי כלו המים"

היונה מדברת איתי על הפרנסה, ואומרת לי: **"מוטב שיהיו מזונותיי מרורים כזית, ולא יהיו מתוקים כדבש ומסורים בידי אדם."** אם היא מדברת כבר על פרנסה, סימן שהמבול פסק.

למה "כדבש"? כי בדבש יש עקיצה של הדבורה. אמרו לדבורה, הגמרא אומרת: "לא מדובשך ולא מעוקצך". הפרנסה, כמה שהיא מתוקה, באה בדרך קשה.

הגמרא אומרת שכל הדורות עד נח לא אכלו בשר - צמחונים היו. מנח והלאה התיר להם לאכול בשר, שנאמר: "כי ירק עשב נתתי לכם את כל". הקיבה של בני האדם בנויה כמו של בעלי החיים הטהורים שאינם אוכלים בשר. לכל החיות הטורפות יש קיבה שונה לגמרי. קשה לקיבה שלנו לעכל בשר.



"וַיֵּטַע כָּרֶם"

סיפור: ארבעת הדמים של השטן

בתחילה בא השטן ושאל: "מה אתה עושה, נח?" אמר לו: "אני נוטע כרם." השטן לקח בהתחלה כבש, שחט ושפך את דמו שם. נח לא התערב. והנה שוב בא השטן והביא אריה, שחט אותו ושפך את



דמו שם. אחר כך הביא חזיר, בר מינן, שחט אותו ושפך את דמו שם. אחר כך הביא קוף, שחט אותו ושפך את דמו שם. "מה זה?" שאל נח. ענה לו: "ככה זה אדם ששותה. בהתחלה הוא תמים ככבש. אחר כך נעשה גיבור כאריה. אחר כך נופל, מקיא ושוכב על הרצפה, כחזיר שנובר באשפתות. ואחר כך מתחיל לעשות ליצנות, כקוף." כך אומר מדרש תנחומא. **לכן - הזהר!**

סיפור: הרב מסוחצ'וב והרב יהונתן אייבשיץ

היה מעשה שבא יהודי לרב מסוחצ'וב. אמר היהודי: "יש לי שלוש בנות לחתן, תן לי המלצה." נתן לו הרב הנחיות מה לעשות ובאלו ערים להיות. כך הרוויח כסף. עם הכסף בא התיאבון. יום אחד הוא השתכר, ובא אחד וגנב לו הן את הכסף והן את המכתב.

הגנב הלך לפראג, מקום מושבו של הרב יהונתן אייבשיץ. בזמנו, מי שהיה לו מכתב היה צריך שתהיה על המכתב חתימת רב העיר; ללא חותמת רב העיר לא היו נותנים כסף. הלך הגנב לרב העיר, הרב יהונתן אייבשיץ, כדי לקבל את חתימתו. הרב התחיל לשאול אותו כל מיני שאלות, והגנב התבלבל. כך השיג הרב הן את המכתב והן את הכסף בחזרה. הרב יהונתן אייבשיץ שלח את הכסף והמכתב עם שליח נאמן לרב מסוחצ'וב.

קרא הרב מסוחצ'וב ליהודי ושאל אותו מה קרה איתו ועם המכתב. ענה לו היהודי שהוא לא הרוויח כסף. אמר לו הרב מסוחצ'וב: "תגיד לי את האמת." הראה לו את המכתב ושאל: "האם זה המכתב?" הלה אישר שאכן, זה המכתב. אמר לו הרב מסוחצ'וב: "אתה יודע שמי ששיכור, לא אומרים עליו 'שיכור כנח', אלא אומרים עליו 'שיכור כלוט'? הרי נח היה השיכור הראשון בעולם. למה? כי נח לפני שהשתכר חיתן את הבנות שלו, אז לא נורא. לוט לפני שהשתכר לא חיתן את הבנות שלו, אז תראה איזה ביזיון הוא עשה! תראה מה כתוב עליו בתורה. תיזהר, יש לך בנות לחתן! לא משתכרים!"

קללת כנען ושכר שם ויפת

אומר רבינו בחיי על הפסוק: **אָרוּר כְּנָעַן, עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו**: נח קילל את כנען.

נח נתן לשם טלית. מיפת יבוא גוג ומגוג, ולכן יש לו קבורה בארץ ישראל. כתוב בנביא שעתידים לקבור את גוג ומגוג שבעה חודשים. שנים עשר חודש נמשך המשפט שייעשה לגוג ומגוג, ואחרי זה ניתן להם קבר. למה? כי שם ויפת כיסו את אביהם - אז זה שכרם.

הטלית - זה בזכות ששם כיסה את אביו. החוטים של הציצית - זה בגלל שאברהם אבינו לא רצה ליהנות. אברהם אמר: **"אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נֶעֱלָ..."** - לא הסכים לקחת. מי שזהיר במצוות ציצית, יהיו לו לעתיד לבוא 2,800 עבדים: 700 כפול 4 כנפות.

"עבד עבדים" - עבד של עבדים, זה פי ארבע.

עבד יוצא בשן ועין. העבד הראשון בעולם הוא כנען. הוא ראה בעיניו את אביו - זה "עבד יוצא בעין". **"וַיִּגְדַּל לְאֶחָיו"** - זה בשיניים, וזה "עבד יוצא בשן".



הקב"ה יגזור עליכם גזירות טובות, ותחיו חיים טובים ונעימים.

לעילוי נשמת אהובינו

אפרים שמעון אריאל ז"ל

בן עוזיהו מרדכי וסיגל שיחיו חיים טובים וארוכים

תפילה למציאת חן

רבנו של עולם, זכני להיות כנח, שמצא חן בעיניך בימיו, אף בתוך עולם מלא קשי וחסא.

תן לי את הכח להתהלך לפניך בתם ובישר, להאמין ולבטח בטובך הגדול והאין-סופי.

האר לי את הדרך בה אוכל למצא חן בעיניך ולזכות לרצונך בכל מעשי.

חנני בלב טהור ובלב אוהב, כזה שביקש תמיד לעזר לאחרים ולראות את הטוב בכל אדם.

עזר לי להיות רגיש לרמזים ולסימנים המובילים אותי לדרך הנכונה בעיניך, ובכל צעד וצעד שלי תהיה עמי ותגן עלי.

בזכות אבותינו הקדושים, יהי רצון שתשקיף עלי ברחמים, תמלא אותי באהבתך ותכונן אותי להיות ראוי למציאת חן בעיניך. אמן.

מבוסס על תמלול השיעור

